

YOUCAT

LIETUVIŠKAS

JAUNIMO KATEKIZMAS

Pratarmė
popiežiaus Benedikto XVI

KATALIKŲ PASAULIO LEIDINIAI

Bibliografinė informacija yra Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.
Šis leidinys įrašytas į jos bibliografijos sąrašą. Detalius bibliografinius duomenis galima rasti internete adresu: www.lnb.lt

Išleido Austrijos Vyskupų Konferencija, gavusi Vokietijos Vyskupų Konferencijos (2010-11-29) ir Šveicarijos Vyskupų Konferencijos (2010-12-06) sutikimus. Austrijos Vyskupų Konferencija *Nihil obstat* suteikė 2010-03-03. Lietuvos Vyskupų Konferencija *Nihil obstat* suteikė 2011-06-20.

Kaip naudotis?

Knygoje jaunimui suprantama kalba išdėstyta katalikų tikėjimo visuma, remiantis Katalikų Bažnyčios Katekizmu (KBK, 1997), tačiau nesistengiant išsamiai perteikti jo teksto. Knyga parengta klausimų ir atsakymų forma, skaičiai nurodo, kurioje Katalikų Bažnyčios Katekizmo vietoje galima rasti išsamesnį ir platesnį atsakymą. Šalia pateiktas komentaras padės jaunuoliams geriau suvokti klausimą ir jo egzistencinę reikšmę. Jaunimo Katekizmo teksto paraštėse gausu įvairių papildymų, kaip antai: paveikslėlių, apibrėžimų, šventųjų ir tikėjimo mokytojų, taip pat ir netikinčių rašytojų minčių. Knygos pabaigoje – rodyklė, kuri padės lengvai rasti atsakymą į konkretų klausimą.

Ženklaai ir jų reikšmė:

Šventojo Rašto citata

Šventojo ar kito autoriaus citata

Apibrėžimas

Nuoroda į tolesnį Jaunimo Katekizmo tekstą

Iš vokiečių kalbos vertė Teresėlė Danguolė Šniūrevičienė
Maketo dizaino ir iliustracijų dailininkas Alexander von Lengerke, Köln

© 2011, Pattloch Verlag GmbH & Co. KG, München
© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2011
Spausdinta Lietuvoje
UAB „BALTO print / Logotipas“
ISBN 978-9955-29-166-4

TURINYS

PRATARMĖ

Popiežiaus Benedikto XVI laiškas jaunimui

PIRMA DALIS

Ką tikime 13

Kodėl galime tikėti 14 | Mes, žmonės, esame atviri Dievui 14 | Dievas pasitinka žmogų 16 | Žmogaus atsakymas Dievui 25 | Krikščionių tikėjimo išpažinimas 28 | Tikiu į Dievą Tėvą 31 | Tikiu į Jėzų Kristų 51 | Tikiu į Šventąją Dvasią 73

ANTRA DALIS

Kaip švenčiame krikščioniškuosius slėpinius 101

Dievas veikia mus šventaisiais ženklais 102 | Dievas ir šventoji liturgija 104
Kaip švenčiame Kristaus slėpinius 108 | Įkrikščioninimo sakramentai (Krikštas, Sutvirtinimas ir Eucharistija) 116 | Gydomo sakramentai (Atgaila ir Ligonių patepimas) 133 | Bendruomenei tarnavimo sakramentai (Šventimai ir Santuoka) 143 | Kitos liturginės šventės 156

TREČIA DALIS

Kaip gyvename Kristuje 161

Dėl ko gyvename žemėje, ką privalome daryti ir kaip mums padeda Dievas Šventoji Dvasia 162 | Žmogaus orumas 162 | Žmonių bendruomenė 180
Bažnyčia 190 | Dešimt įsakymų 192 | Mylėk Viešpatį, savo Dievą 194 | Mylėk savo artimą kaip save patį 202

KETVIRTA DALIS

Kaip turime melstis 257

Malda krikščionio gyvenime 258 | Per maldą Dievas dovanoja mums savo Artumą 258 | Maldos šaltiniai 270 | Maldos kelias 274 | Viešpaties malda „Tėve mūsų“ 280

PRIEDAI

Teminė rodyklė 288

Apibrėžimai 296

Šventojo Rašto santrumpos 297

Bažnyčios Visuotinių Susirinkimų dokumentų ir kitų šaltinių santrumpos 298

Padėka 299

Iliustracijų sarašas 299

PRATARMĖ
POPIEŽIUS BENEDIKTAS XVI

Mielas jaunime!

Rekomenduoju jums nuostabią, ypatingą knygą. Ir turinys, ir jos atsiradimo istorija – nepaprasti. Apie tai šiek tiek papasakosiu, tuomet jums bus aišku, kuo ji tokia ypatinga.

Ji atsirado iš kito devintąjį dešimtmetį pasirodžiusio veikalų. Tuomet ir Bažnyčiai, ir visuomenei buvo sunkūs laikai, nes reikėjo naujų orientyrų, pagal kuriuos būtų galima rasti kelią į ateitį. Kai po Vatikano II Susirinkimo (1962–1965) pasikeitė kultūrinė situacija, daugelis žmonių nebežinojo, ką gi krikščionys iš tikrųjų tiki, ko Bažnyčia moko, ar apskritai gali ko pamokyti, ir kaip visa tai įsiterpia į visiškai pasikeitusią kultūrą. Gal krikščionybė jau atgyveno? Argi protingas žmogus gali šiandien tikėti? Tokių klausimų kėlė net ir geri krikščionys.

Popiežius Jonas Paulius II anuomet priėmė drąsų nutarimą. Jis nusprendė, kad vyskupai iš viso pasaulio turi parašyti knygą ir joje atsakyti į šiuos klausimus. Jis man patikėjo koordinuoti šį vyskupų darbą ir pasirūpinti, kad iš jų parašytų straipsnių būtų sudaryta knyga – tikra knyga, o ne įvairiausių tekstų rinkinys. Pavadinimas turėjo būti senamadis – Katalikų Bažnyčios Katekizmas, – tačiau pati knyga turėjo būti aktuali ir naujoviška. Ji turėjo parodyti, ką ir kuo šiandien tiki Katalikų Bažnyčia ir kaip protingai tikėti.

Ši užduotis mane išgąsdino. Turiu prisipažinti, abejoju, ar ji įvykdoma. Kaip organizuoti darbą, kad po visą pasaulį išsklidę autoriai kartu parašytų skaitomą knygą? Kaip gali žmonės, gyvenantys ne tik geografiškai, bet ir intelektualiai bei dvasiškai skirtinguose žemynuose, sukurti darnų, visuminį, visų ir visur suprantamą tekstą? Be to, tie vyskupai turėjo būti ne individualūs knygos autoriai, bet rašyti ją su savo broliais kunigais, su savo vietinėmis bendrijomis. Ir šiandien man atrodo tikras stebuklas, kad šis planas galiausiai pavyko.

Mes susitikdavome tris ar keturis kartus per metus ir visą savaitę karštai aptarinėdavome kiekvieną dalį, kuri per tą laiką būdavo parašyta. Beje, pirmiausia reikėjo nustatyti knygos sandarą. Ji turėjo būti paprasta, kad atskiros mūsų sudarytos autorių grupės gautų aiškią užduotį, o jų nuomonės nereikėtų sprauti į sudėtingą sistemą. Todėl jos sandara buvo paprasčiausiai perimta iš katechetinio patyrimo, susiklosčiusio per šimtmečius. Tai – ką ir kuo tikime, kaip švenčiame krikščioniškuosius slėpinius, kaip turime melstis. Čia neapasakosiu, kaip lėtai sekėsi rasti atsakymus į gausybę klausimų, kol galų gale knyga buvo parašyta. Žinoma, kai ką arba daug ką iš šio veikalo galima kritikuoti: viskas, ką daro žmonės, yra netobula ir visada bus ką taisyti. Vis dėlto ji yra didelė, svarbi knyga – skirtybių vienybės liudijimas. Iš daugelio balsų susikūrė bendras choras, nes mes turėjome bendrą tikėjimo partitūrą, kurią Bažnyčia išsaugojo per visus šimtmečius nuo apaštalų laikų iki dabar.

Kodėl visa tai pasakoju? Jau tuomet, aptardami knygos kompoziciją, supratome, kad ne tik žemynai ir jų tautų kultūros yra skirtingi, bet ir kiekvienoje visuomenėje esti atskirų „žemynų“: darbininkas mąsto kitaip nei valstietis, fizikas –

kitaip nei filologas, verslininkas – kitaip nei žurnalistas, jaunuolis – kitaip nei senas žmogus. Todėl mūsų kalba ir mąstysena turėjo pakilti kiek aukščiau visų tų skirtybių, reikėjo ieškoti skirtingų mąstysenų bendrumo, sąlyčio taškų. Ir mums aiškėjo, kad šį tekstą reikės perkelti į skirtingus pasaulius, tarsi išversti į jų kalbą, kad supratę žmonių mąstyseną atsakytume į jų klausimus.

Nuo tada per Pasaulio jaunimo dienas Romoje, Toronte, Kelne, Sidnėjyje susitinka viso pasaulio jaunimas, norintis tikėti, ieškantis Dievo, mylintis Kristų ir norintis eiti bendru keliu. Todėl kilo mintis: gal reikėtų pabandyti išversti Katalikų Bažnyčios Katekizmą į jaunimo kalbą ir svarbius jo liudijimus paskleisti jaunų žmonių pasaulyje. Žinoma, dabartiniame pasaulyje ir jaunimas nėra vientisas. Tačiau Vienos arkivyskui Kristofui Šionbornui (Christoph Schönborn) patikimai vadovaujant, atsirado YOUCAT (*Youth Catechism of the Catholic Church*) – Jaunimo Katekizmas. Tikiuosi, daugelis jaunų žmonių susižavės šia knyga.

Kai man kas nors tvirtina, kad dabartinis jaunimas tuo nesidomi, aš prieštarauju ir manau, jog esu teisus. Dabartinis jaunimas nėra toks paviršutiniškas, kaip apie jį kalbama. Jis nori žinoti, kas gyvenime iš tikro svarbiausia. Skaityti kriminalinį romaną įdomu, nes jis įtraukia į kitų žmonių likimą, kuris galėtų tapti ir kiekvieno iš mūsų likimu. O ši knyga įdomi tuo, kad joje kalbama apie visų mūsų likimą ir todėl yra susijusi su kiekvienu iš mūsų.

Taigi aš kviečiu: studijuokite Katekizmą! To labiausiai trokštu. Šis Katekizmas jums nepataikaus, jums nebus lengva, nes jis reikalauja, kad gyventumėte kitaip. Jis pateikia jums Evan-

gelijos Naujieną kaip brangų perlą (Mt 13, 46), už kurį *privalu* atiduoti viską. Todėl prašau jus: studijuokite Katekizmą aistringai ir kantriai! Paaukokite jam gyvenimą! Studijuokite jį savo kambario tyloje, skaitykite jį dviese su draugu, kurkite lavinimosi grupes ir tinklus, bendraukite internetu. Visais būdais kalbėkite apie savo tikėjimą!

Jūs turite žinoti, ką ir kuo tikite. Jūs turite apie savo išpažįtamą tikėjimą viską taip tiksliai žinoti, kaip informatikos specialistas kompiuterio operacinę sistemą. Jūs turite jį taip gerai suprasti, kaip muzikas savo kūrinį. Jūs turite suvokti tikėjimą giliau nei jūsų tėvai, kad galėtumėte ryžtingai atsilaisyti prieš šių laikų iššūkius ir pagundas. Jums reikia Dievo pagalbos, jei norite, kad jūsų tikėjimas neišgaruotų kaip rasos lašas saulėje, kad jūsų meilė nenuskęstų pornografijoje, ir jei nenorite silpnėsiu bei aukų palikti likimo valiai.

Jei dabar esate pasirengę stropiai studijuoti Katekizmą, norėčiau baigdamas pasakyti: jūs visi žinote, kaip stipriai pastaruoju metu tikinčiųjų bendruomenę sužalojo piktojo antpuoliai ir nuodėmė įsiskverbė į pačią Bažnyčios širdį. Tegul netampa tai pretekstu šalintis Dievo! Jūs patys esate Kristaus Kūnas, Bažnyčia! Neškite savo neišnaudotos meilės ugnį į šią Bažnyčią kaskart, kai tik žmonės mėgins iškreipti jos veidą! „Nebūkite apsileidę, bet uolūs, karštos dvasios, tarnaukite Viešpačiui“ (Rom 12, 11).

Kai Izraelis buvo žemiausiame savo istorijos taške, Dievas į pagalbą pasišaukė ne suaugusius ir gerbiamus žmones, bet jaunuolį Jeremiją. Jeremijas abejojo, ar ši užduotis jo jėgoms: „Ai ai ai, Viešpatie Dieve! <...> Štai aš nemoku kalbėti. Esu tik vaikas!“ (Jer 1, 6). Tačiau Dievas jam atsakė: „Nesakyk: „Esu tik vaikas!“ Kur tik tave siųsiu, tu eisi, ką tik tau liepsiu, – kalbėsi!“ (Jer 1, 7)

Laiminu jus ir kasdien už jus meldžiuosi.

Benedictus PP XVI

Benedictus P. P. XVI

PIRMA DALIS

Ką tikime

Kodėl galime tikėti 14

Mes, žmonės, esame atviri Dievui 14

Dievas pasitinka žmogų 16

Žmogaus atsakymas Dievui 25

Krikščionių tikėjimo išpažinimas 28

Tikiu į Dievą Tėvą 31

Tikiu į Jėzų Kristų 51

Tikiu į Šventąją Dvasią 73

 Dievas trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą.

1 Tim 2, 4

„ Žmonės ir žmogiškus dalykus reikia pažinti, kad juos mylėtume. Dievą ir dieviškus dalykus reikia mylėti, kad juos pažintume.

BLEZAS PASKALIS
(Blaise Pascal, 1623–1662, prancūzų matematikas ir filosofas)

 Dievas yra Meilė.

1 Jn 4, 16

„ Meilės matas yra neišmatuojama meilė.

ŠV. PRANCIŠKUS SALEZAS
(1567–1622, garsus vyskupas, genialus sielovadininkas, vienuolijos įkūrėjas ir Bažnyčios mokytojas)

„ Meilė – tai džiaugimasis gėriu; gėris yra vienintelė meilės priežastis. Mylėti – tai trokšti padaryti kitam žmogui gera.

ŠV. TOMAS AKVINIETIS
(1225–1274, didis viduramžių dvasininkas, Bažnyčios mokytojas ir vienas žymiausių Bažnyčios teologų)

◊ PIRMAS SKYRIUS ◊ Kodėl galime tikėti

1 Dėl ko esame žemėje?

Mes esame žemėje, kad pažintume Dievą ir Jį mylėtume, Jo valia darytume gera ir nueitume į dangų. [1–3, 358]

Būti žmogumi – tai ateiti iš Dievo ir pas Jį grįžti. Mes ateiname iš daug toliau nei iš savo tėvų. Mes ateiname iš Dievo, kuriame yra visa dangaus ir žemės laimė, ir mūsų laukia amžina, beribė Jo palaima. O dabar gyvename žemėje. Kartais jaučiame esant mūsų Kūrėją šalia, bet dažnai nejaučiame nieko. Kad rastume kelią į Namus, Dievas mums atsiuntė savo Sūnų, kuris išvadavo mus iš nuodėmės, išgelbėjo nuo visokio pikto ir nenukrypstamai veda į Gyvenimą. Jis yra „Kelias, Tiesa ir Gyvenimas“ (Jn 14, 6). ➔ 285

2 Kodėl Dievas mus sukūrė?

Dievas mus sukūrė savo valia iš savo gerumo ir nesavanaudiškos meilės. [1–3]

Kai žmogus myli, jo širdis sklidina meilės. Jis nori pasidalyti džiaugsmu su kitais. Tą jausmą jis yra gavęs iš Kūrėjo. Nors Dievas yra slėpinys, mums leista apie Jį žmogiškai mąstyti ir sakyti: iš savo meilės „pertekliaus“ Jis mus sukūrė. Jis norėjo pasidalyti su mumis, savo Meilės kūriniais, beribiu džiaugsmu.

◊ PIRMAS POSKYRIS ◊

Mes, žmonės, esame atviri Dievui

3 Kodėl ieškome Dievo?

Dievas į mūsų širdis įdėjo troškimą Jo ieškoti ir Jį surasti. Šv. Augustinas sako: „Tu mus sukūrei sau, ir mūsų širdis bus tol nerami, kol ras poilsio Tavyje.“ Šį Dievo troškimą mes vadiname → RELIGIJA. [27–30]

Natūralu, kad žmogus ieško Dievo. Nuolatinis žmogaus tiesos ir laimės siekis galiausiai yra paieška Jo, kuris žmogų *absoliučiai* palaiko, *absoliučiai* patenkina, *absoliučiai* jį priima. Žmogus tik tuomet yra patenkintas savimi, kai suranda Dievą. „Kas ieško tiesos, ieško Dievo, nesvarbu, ar jam pačiam tai aišku, ar ne“ (Edita Štein – šv. Kryžiaus Teresė Benedikta). ➔ 5, 281–285

4 Ar galime pažinti Dievo buvimą?

Taip. Žmogaus protas tikrai gali pažinti Dievą. [31–36, 44–47]

Pačiame pasaulyje nėra nei jo buvimo pagrindo, nei jo tikslo. Visa, kas egzistuoja, yra daugiau, nei matoma

? RELIGIJA.

Religija apskritai reiškia ryšį su dievybe. Religinas žmogus dievybe laiko jėgą, kuri sukūrė jį ir pasaulį, nuo kurios jis priklauso ir kuriai jis yra skirtas. Jis garbina ją ir stengiasi, kad jai patiktų jo gyvenimo būdas.

„ Krikščionio džiaugsmo šaltinis yra įsitikinimas, kad Dievas mus myli, mūsų Kūrėjas mus myli asmeniškai <...> aistringai ir ištikima meile, didesne nei mūsų neištikimybė ir mūsų nuodėmės, jis myli mus atleidžia meile.

BENEDIKTAS XVI,
2006-06-01

 Tai jis nustatė aprėžtus laikus ir apsigyvenimo ribas, kad žmonės ieškotų Dievo ir tarytum apgraužtų jį atrastų, nes jis visiškai netoli nuo kiekvieno iš mūsų. Juk mes jame gyvename, judame ir esame.

Apd 17, 27–28

